

Kraków dnia, 22.09.2025 r.

prof. dr hab. inż. Aneta Kopeć
Katedra Żywienia Człowieka i Dietetyki
Wydział Technologii Żywności
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Mileny Kobylińskiej pt. „Uwarunkowania zmiany zachowań zdrowotnych osób z nadciśnieniem tętniczym pierwotnym”
wykonanej pod kierunkiem *Pani prof. dr hab. Marzeny Jeżewskiej-Zychowicz*
w Katedrze Badań Rynku Żywności i Konsumpcji, Instytutu Nauk o Żywieniu Człowieka,
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Postawa formalno-prawna wykonania recenzji

Recenzja pracy doktorskiej została przygotowana na podstawie:

- a. Uchwały Rady Dyscypliny Technologii Żywności i Żywienia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie z dnia 18.07. 2025 r., pismo prof. dr hab. Ewy Jakubczyk, Przewodniczącej Rady Dyscypliny Technologii Żywności i Żywienia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (z dnia 21 lipca, 2025 r.),
- b. regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie osobom, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020 stanowiącego załącznik 2 do Uchwały nr 89 – 2022/2023 z dnia 26 czerwca 2023 roku Senatu Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
- c. przesłanej rozprawy doktorskiej mgr inż. Mileny Kobylińskiej.

Ocena formalna pracy

Przedstawiona do recenzji praca doktorska, Pani mgr inż. Mileny Kobylińskiej pt. „Uwarunkowania zmiany zachowań zdrowotnych osób z nadciśnieniem tętniczym pierwotnym” została przygotowana w formie monografii, liczącej 246 stron, w tym 68 stron stanowi „Aneks”. W rozprawie zamieszczono 54 tabele i 10 rycin. Bibliografia zawiera 390 pozycji literatury zarówno polskiej jak i obcojęzycznej. Z pełnym uznaniem stwierdzam, że znajdują się pozycje wydane więcej jak 15 lat temu oraz najnowsze, co świadczy o bardzo dokładnym zapoznaniu się Doktorantki z literaturą przedmiotu.

Opracowanie podzielone zostało na siedem rozdziałów. Rozdziały „Przegląd piśmiennictwa, „Materiał i metodyka badań” oraz „Omówienie i dyskusja wyników podzielone są na podrozdziały, co na ogół ułatwia czytelnikowi zapoznanie się z ich treścią.

Układ pracy jest prawidłowo zaplanowany oraz zachowane są odpowiednie proporcje pomiędzy rozdziałami.

Podjęta problematyka badawcza jest niezmiernie ważna, ponieważ coraz więcej osób w Polsce i na świecie cierpi na nadciśnienie tętnicze. Zgłębianie wiedzy dotyczącej zachowań zdrowotnych jest jednym z istotnych elementów zapobiegania i leczenia nadciśnienia tętniczego ale także innych chorób układu krążenia.

Przegląd piśmiennictwa, wprowadza czytelnika w problematykę badawczą pracy i zawiera aktualne dane dotyczące czynników wpływających na zachowania zdrowotne oraz najnowsze informacje dotyczące klasyfikacji nadciśnienia tętniczego. Cel pracy i hipotezy badawcze zostały prawidłowo sformułowane, a dobrane odpowiednio narzędzia badawcze oraz analiza statystyczna otrzymanych danych pozwoliły w pełni zrealizować postawiony cel i zweryfikować hipotezy badawcze. Wyniki badań zostały prawidłowo opracowane, zestawione w postaci tabel i wykresów oraz omówione. Dokonano także rzetelnej ich dyskusji. Na podstawie otrzymanych wyników w rozdziale „Posumowanie i wnioski” doktorantka wysunęła 8 stwierdzeń oraz 3 wnioski.

Podsumowując przedłożona do recenzji dysertacja spełnia wymogi formalne ubiegania się o stopień doktora.

Ocena merytoryczna pracy

Tytuł rozprawy adekwatnie koresponduje z jej celem i treścią. Z pełnym uznaniem stwierdzam, że zakres zrealizowanych badań jest rozbudowany i stanowi szerokie tło dla wymienionego

powyżej tytułu. Podjęta tematyka badawcza pracy jest niezmiernie ważna i aktualna. Zgodnie z danymi WHO na świecie ok. 1,28 miliardów ludzi w wieku 30-79 lat cierpi na nadciśnienie tętnicze (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hypertension>). Pomimo działań edukacyjnych na temat wpływu nadciśnienia tętniczego na ryzyko wystąpienia powikłań sercowo-naczyniowych liczba osób cierpiących na nadciśnienie zwiększa się. Wiele osób o tej chorobie dowiaduje się w momencie gdy pojawiają się powikłania. Dlatego też dane otrzymane w niniejszej pracy mogą być wykorzystane do opracowania programów edukacyjnych dotyczących prewencji pierwotnej i wtórnej nadciśnienia tętniczego.

Rozdział „Wstęp” syntetycznie wprowadza czytelnika w problematykę badawczą pracy oraz uzasadnia potrzebę przeprowadzenia tego rodzaju badań.

W rozdziale „Przegląd piśmiennictwa” Autorka na podstawie rzetelnie dokonanego przeglądu literatury, wykazała, że najbardziej istotnym czynnikiem wpływającym na stan zdrowia są zachowania zdrowotne. W sposób dokładny zostały opisane czynniki społeczne, kulturowe, demograficzne i ekonomiczne wpływające na zachowania żywieniowe.

W krótkim podsumowaniu rozdziału 1.2. Doktorantka stwierdziła, że: „Pomimo dużej dostępności wiedzy dotyczącej prawidłowych zachowań zdrowotnych, w tym żywieniowych, ujawniane zachowania często odbiegają od zalecanych zachowań prozdrowotnych”, uzasadniając m.in. w ten sposób wybór problematyki badawczej.

W podrozdziale „1.3. Nadciśnienie tętnicze - definicja, epidemiologia i postępowanie terapeutyczne” Doktorantka zgodnie z aktualnymi danymi podała informacje dotyczące klasyfikacji nadciśnienia. Omówiła występowanie tej jednostki chorobowej, w Polsce oraz w różnych krajach Europy. Na podstawie danych literaturowych stwierdziła, że w Polsce częstość występowania nadciśnienia jest największa w Europie. Doktorantka scharakteryzowała także modyfikowalne i niemodyfikowalne czynniki ryzyka oraz leczenie farmakologiczne i niefarmakologiczne w tym rekomendowane, przez gremia naukowe na świecie, diety.

W kolejnym rozdziale dysertacji „Cel, zakres pracy i hipotezy badawcze” Doktorantka prawidłowo sformułowała cel badawczy oraz hipotezy badawcze, które zostały zweryfikowane na podstawie odpowiednio dobranych metod badawczych. W rozdziale tym można było pominąć akapit dotyczący zakresu prac, ponieważ dane te są dokładnie opisane w kolejnym rozdziale.

W rozdziale III pt.: „Materiały i metodyka badań” dokładnie zostały opisane warunki przeprowadzenia badania. Do przeprowadzenia badań z udziałem ludzi została uzyskana

zgoda Komisji Etyki Badań Naukowych z Udziałem Ludzi przy Wydziale Żywnienia Człowieka SGGW .

Należy podkreślić, że prawidłowo zaplanowane badania, dobrane metody badawcze, a przede wszystkim umiejętność rozmowy z kandydatem do badań oraz pacjentem świadczą nie tylko o samodzielności naukowej Doktorantki ale także umiejętności przekazywania informacji dotyczących projektu i następnie edukowania pacjentów w prosty sposób. Prowadzenie badań z udziałem ludzi jest niezmiernie trudne i wymaga dużych umiejętności w nawiązywaniu kontaktów oraz prostego przekazywania informacji, także dotyczących edukacji żywieniowej. Świadczą o tym dane o liczbie osób, które ukończyły badania. Cennym uzupełnieniem rozdziału III jest rycina 1 przedstawiająca schemat przeprowadzonego badania. W rozdziale III Doktorantka dokładnie opisała zastosowane narzędzia badawcze oraz sposób interpretacji wyników. Niemniej jednak nie uniknęła skrótów myślowych ponieważ tytuły podrozdziałów od 3.2.1. do 3.2.6 mogą sugerować, że wyniki badań są już interpretowane.

Analiza statystyczna wyników została prawidłowo dobrana tak by uzyskać odpowiedzi na postawione hipotezy badawcze.

Niemniej jednak nasuwają się następujące pytania dotyczące metodyki badań:

1. Jak w okresie pandemii (lata 2020-2021) przeprowadzane były wywiady bezpośrednio z pacjentami, doktorantka podaje, że wykorzystano metodę PAPI?
2. Dlaczego ocenę efektywności edukacji zdrowotnej przeprowadzono po miesiącu? Czy nie był to za krótki okres czasu?

Cennym uzupełnieniem zaplanowanych badań byłoby przeprowadzenie badań biochemicznych np. profilu lipidowego, stężenia sodu, potasu, kreatyniny w surowicy krwi.

Rozdział „Omówienie i dyskusja wyników” został opracowany na podstawie uzyskanych danych z badań ankietowych i antropometrycznych opracowanych przy pomocy analizy statystycznej. Wyniki zostały zaprezentowane zarówno w formie tabel jak i rycin oraz w sposób prawidłowy opisane. Zdaniem recenzenta do bardzo ważnych wyników należy pozytywna weryfikacja hipotezy 1 i 2: osoby z nadciśnieniem tętniczym miały niezgodne z aktualnymi zaleceniami zachowania żywieniowe, (nieodpowiednia liczba posiłków i nieregularne ich spożywanie w odniesieniu do osób zdrowych). Jednocześnie Doktorantka wykazała, że wiedza żywieniowa u chorych na nadciśnienie była na niższym poziomie niż u osób zdrowych.

Ważnym wynikiem badań jest także wykazanie zależności, że osoby ze zdiagnozowanym nadciśnieniem tętniczym, zwłaszcza otyłe kobiety bardziej troszczyły się o swoje zdrowie.

Doktorantka stwierdziła także, że osoby ze zdiagnozowanym nadciśnieniem tętniczym były chętne wprowadzić do swojego jadłospisu produkty o zmniejszonej zawartości soli oraz zwiększyć aktywność fizyczną (pozytywna weryfikacja hipotezy 6).

Dyskutując otrzymane dane z wynikami innych autorów Doktorantka często wykorzystywała pozycje zawierające dane sprzeczne z jej wynikami, próbując też wytłumaczyć co mogło być przyczyną różnic. Świadczy to o ugruntowanej wiedzy i zdolności do analizy, syntezy oraz wyciągania wniosków z badań.

W rozdziale „Podsumowanie i wnioski” Doktorantka zaprezentowała najważniejsze wyniki swoich badań oraz przygotowała na ogół poprawne wnioski. Zdaniem recenzenta słowo „Stwierdzenia” powinno być zastąpione słowem „Podsumowanie” w odpowiednich podpunktach powinna być podana informacja o weryfikacji hipotez badawczych.

Proszę by Doktorantka wyjaśniła co mogło mieć wpływ na negatywną weryfikację hipotezy 8 (str. 138) oraz pozytywną weryfikację hipotezy 6 (str. 106 i 137).

Zamieszczone w niniejszej ocenie uwagi nie umniejszają wartości wykonanej pracy.

Odnosząc się do ocenianej dysertacji oraz badań przeprowadzonych przez Doktorantkę proszę o ustosunkowanie się do następujących zagadnień:

Jakie czynniki ograniczające w zaplanowanych badaniach mogły mieć wpływ na wyniki?

Proszę omówić najważniejsze zalecenia dotyczące zmian stylu życia dla osób ze zdiagnozowanym nadciśnieniem tętniczym, włączając diety rekomendowane przez gremia naukowe na świecie.

Posumowanie i wniosek końcowy

Rozprawa doktorska mgr inż. Mileny Kobylińskiej pt. „Uwarunkowania zmiany zachowań zdrowotnych osób z nadciśnieniem tętniczym pierwotnym” jest oryginalnym opracowaniem naukowym, które może mieć charakter aplikacyjny. Ponieważ na podstawie uzyskanych wyników można opracować programy edukacyjne dotyczące prewencji nadciśnienia tętniczego ale także innych jednostek chorobowych z nim powiązanych. Założony cel oraz hipotezy badawcze zostały prawidłowo zweryfikowane przez dobrze dobrane metody badawcze. Praca w pełni kwalifikuje się do dyscypliny technologia żywności i żywienia.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną doktorantki w dyscyplinę technologia żywności i żywienia oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

Podsumowując stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymogi formalne zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) i może być podstawą do nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie technologia żywności i żywienia. Wnioskuje do Rady Dyscypliny Technologii Żywności i Żywienia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie o dopuszczenie mgr inż. Mileny Kobylińskiej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.



Signed by /
Podpisano przez:

Aneta Maria
Kopeć

Date / Data:
2025-09-22 09:26